

OCHRANA HODNOT EU

Možnosti a přístup

OBSAH:

- Deficit rozšiřování versus členství
- Atomový článek 7
- Benchmarking právního státu
- Nařízení o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu
- Šermování soudními žalobami
- Budoucnost?

POLSKO 2017 A MAĎARSKO 2018

- **Polsko:** spor o změny navrhované vládní stranou PiS v oblasti soudů a v médiích. Použit mechanismus dialogu (od 2016), 2019 země např. prohrála spor u ESD kvůli o porušení smlouvy v souvislosti se stanovováním odchodu do důchodu (zavedení rozdílu pro muže a ženy a snížení věku odchodu u NS). Argumentem je „očistění“ soudní soustavy od dědictví komunismu a zvýšení efektivity soudů. Od 20. 12. 2017 je aktivován i čl. 7. Podala EK.
- **Maďarsko:** diskuse od 2011, kdy vládne Fidesz v čele s V. Orbánem. Na dialog navázala EK žalobami u ESD kvůli kontroverzním zákonům o VŠ, NGO, zadržování migrantů v roce 2015. V Maďarsku komplexní situace: obavy se týkají ústavního a volebního systému, nezávislosti soudnictví a dalších institucí, korupce a střetů zájmů, ochrany soukromí a údajů, svobody projevu, akademických, náboženských svobod, svobody sdružování, práva na rovné zacházení, práv menšin, včetně Romů a Židů, základních práv migrantů, žadatelů o azyl. Obrana základních hodnot byla aktivována pro Maďarsko 12. 9. 2018 – podal EP.

- „A když jsem v roce 2016 spolupracoval s viceprezidentem EK Timmermannem..., předsedkyně Julia Przyłębska mě poslala na nucenou dovolenou až do konce mého mandátu. Oficiální důvod byl, že jsem v předchozích letech dostatečně nevyužíval svou dovolenou“.
- rozhovor pro RESPEKT 11/2020

Ex ústavní soudce
Stanisław Biernat

RUMUNSKO VAROVÁNÍ 5/2019

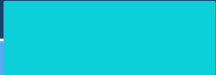
- Varovný (druhý) dopis místopředsedy Timmermanse o „významných obavách“ ohledně nezávislosti rumunských soudů a nových pravidlech ohlašování korupce. Hrozba článkem 7.
- Zasláno členům Evropské rady a oběma komorám rumunského parlamentu – cca 40 konkrétních problémů v souvislosti s vládou práva v zemi, především nezávislost justice v důsledku nastolení „přísného a rozsáhlého disciplinárního systému a nové odpovědnosti“ představitelů soudní moci. Kritizuje také nová pravidla schválená parlamentem o ohlašování korupce, která prý mohou vytvořit stav „de facto beztrestnosti“ pro korupční činy. Dále se zmiňuje o rumunské snaze snížit tresty za porušení pravomoci veřejných činitelů.

TEZE – POKUS EU O NÁPRAVU, NAKOLIK?

Kodaňská kritéria,
reforma
rozšiřovacího
procesu –
předřazení kapitol
o právním státu

EU má vysoce
vyvinutý způsob
obranu svých
hodnot ve vztahu k
kandidátům,
kontroluje jejich
splnění na vstupu.

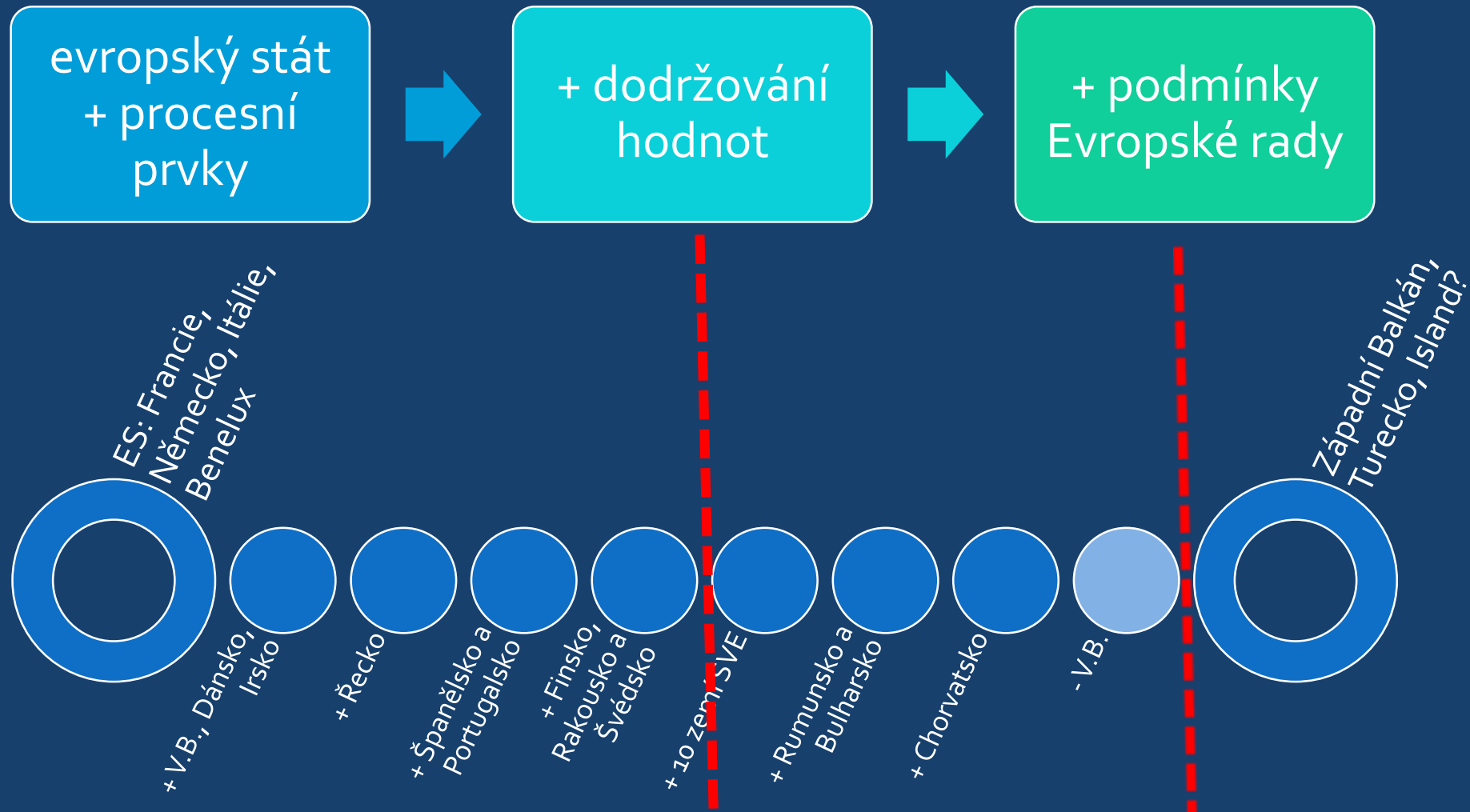

Vůči členským
zemím je bezzubá.
Pokus o nápravu.
První krok
neúspěšný, bude
druhý krok
úspěšný?

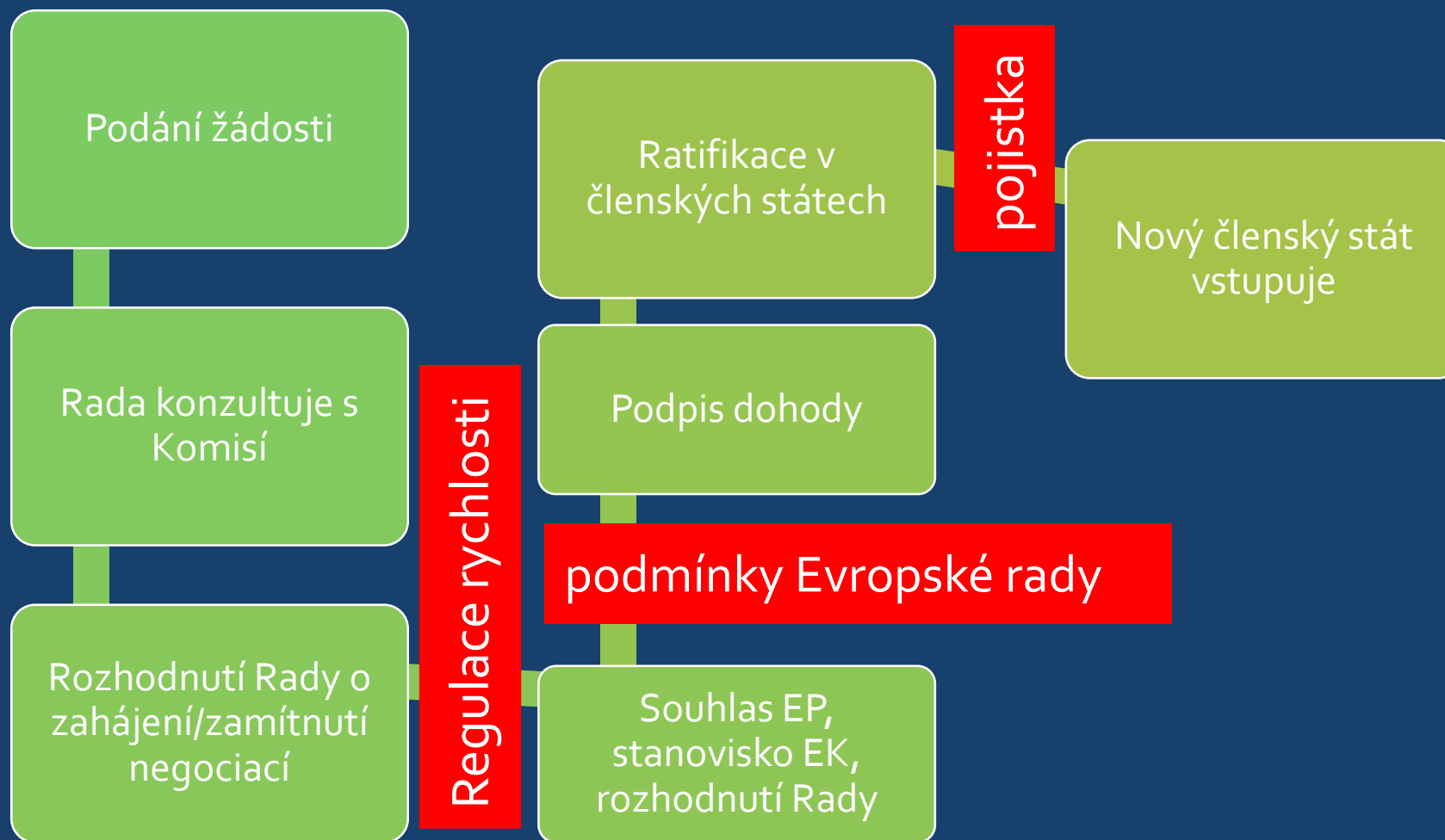
Mechanismus
obranu základních
hodnot – atomový
článek a následně
dopad na finance.

OBRANA HODNOT PŘI ROZŠIŘOVÁNÍ

PODMÍNKY V PROCESU ROZŠIŘOVÁNÍ

FORMÁLNÍ POJISTKY V PROCEDUŘE PŘIJÍMÁNÍ

PŘI ROZŠIŘOVÁNÍ MÁ EU PRECIZNÍ KONTROLU

LS – čl. 49 Smlouvy o EU

- Stát musí uznávat hodnoty v čl. 2 a zavazuje se k jejich podpoře.
- O žádosti se informuje nejen EP, ale i národní parlamenty. Musí se zohlednit zvláštní požadavky – kritéria přistoupení stanovená Evropskou radou.
- Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje **jednomyslně** po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu EP, který se **usnází většinou hlasů všech svých členů**. Kritéria pro přistoupení, na nichž se **dohodne Evropská rada**, budou zohledněna. Podmínky přijetí a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je EU založena, jsou **předmětem dohody** mezi členskými státy a žadatelským státem. Tato dohoda vyžaduje **ratifikaci všemi smluvními státy** v souladu s jejich ústavními předpisy.
- Každý členský stát se v souladu se svými ústavními předpisy může rozhodnout z Unie vystoupit.
- Členský stát... oznámí svůj záměr Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Unie sjedná a uzavře s tímto **státem dohodu o podmínkách** vystoupení. Dohodu uzavírá Rada, která rozhoduje kvalifikovanou většinou po obdržení souhlasu EP.
- Smlouvy přestávají pro dotyčný stát platit dnem vstupu dohody o vystoupení v platnost, nebo dva roky od oznámení podle odstavce 2, nerozhodne-li Rada jednomyslně po dohodě s vystupujícím státem o prodloužení této lhůty.

Článek 2: Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

KANDIDÁT – OCHRANA 100%

OBRANA HODNOT U ČLENŮ

MOŽNOST OVLIVŇOVAT ČLENY SKRZE ESD

- Žaloby proti státu pro nesplnění povinnosti, případně předběžná otázka. Podává buď Komise (čl. 258 SFEU), nebo jiný členský stát (čl. 259 SFEU).
- Úloha Soudního dvora: potvrdit, že stát nesplnil své povinnosti; v tomto případě je daný stát povinen neprodleně přijmout opatření ukončující příslušné porušování práva Unie. V případě, že stát nenaplní rozsudek, může další žaloba rozhodnout, že uloží zaplacení peněžní pokuty (pevné paušální částky nebo penále), jejichž výši určí Soudní dvůr na základě návrhu Komise (článek 260 SFEU).
- **Čl. 2 s hodnotami je součástí smluv, EK nicméně preferuje vymáhání přímo ustanovení smluv. Jak doložíme porušení hodnot?**

Příklady řízení o neplnění povinností: Maďarsko – věk odchodu soudců-diskriminace a základě věku - C-286/12 soud rozhodl, že se jedná o věkovou diskriminaci. 274 soudců se mohlo vrátit, nebo měli kompenzace (většina přijala kompenzace). Polsko má několik sporů o absenci nezávislosti soudů.

MOŽNOSTI SANKCÍ V NÁVAZNOSTI NA ROZSUDKY

- Sankce přichází až když stát nereaguje - nezajistí soulad s právem EU po vydání rozsudku ESD. Sankce navrhuje soudu EK, pokuta může mít podobu paušální částky nebo penále, ESD může návrh upravit.
- Příklad: „Polské republice se ukládá, aby EK platila penále ve výši 1 000 000 eur za každý den ode dne oznámení tohoto usnesení Polské republice až do dne, kdy tento členský stát splní povinnosti vyplývající z usnesení místopředsedkyně Soudního dvora ze dne 14. července 2021, Komise v. Polsko (C-204/21 R, EU:C:2021:593 – nepozastavení činnost disciplinární komory nejvyššího soudu trestající soudce), nebo pokud k tomu nedojde, do vyhlášení rozsudku, kterým bude skončeno řízení ve věci C-204/21. (Usnesení místopředsedy Soudního dvora ze dne 27. října 2021. Evropská komise v. Polská republika.)
- Lhůta k zaplacení a následně stržení pokuty z evropských prostředků, které jsou určeny Polsku? (leden 2022)

VZNIK EVROPSKÝCH HODNOT

EHS

- postaveno na podpoře vytvořením společného trhu a postupném odstraňování rozdílů mezi hospodářskými politikami, podpoře harmonické rozvoje hospodářských činností ve Společenství - nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilita, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy. (čl. 2.EHS)
- zákaz diskriminace na základě národnosti (čl. 7 EHS) + EHS naváže veškerou spolupráci s radou Evropy (čl. 230)

V SEU změna

1. Unie ctí národní identitu svých členských států, jejichž politická systém je založen na zásadách demokracie.
2. Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství. (čl. F SEU)

AŽ AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA

Čl. 6/ex-čl. F: Základní zásady, základní práva

- 1. Unie je založena na zásadách svobody, demokracie, právního státu a respektování lidských práv a základních svobod, zásadách, které jsou společné členským státům.
- 2. Unie respektuje základní lidská práva, která zajišťuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod,... jako všeobecné právní zásady Společenství.
- 3. Unie respektuje národní identitu svých členských států.

**Současně s tím vytvořen mechanismus obrany. Namířeno proti SVE?
Atomový článek – síla leží v zastrašení?**

OBRANNÝ MECHANISMUS DLE ČL. 7 SEU

- Na návrh 1/3 členských států nebo Komise a po souhlase EP může Rada složená z hlav států a členů vlád **jednomyslně** rozhodnout, že došlo k závažnému a přetrvávajícímu porušení zásad uvedených v článku 6 odstavec 1 ze strany členského státu poté, co byla vláda tohoto členského státu vyzvána, aby se k této věci vyjádřila.
- 2. Bylo-li učiněno takové rozhodnutí, může Rada rozhodnout **QMV**, že určitá práva, která pro dotýčný stát vyplývají z aplikace této Smlouvy, ...budou pozastavena. Přitom přihlíží k možným dopadům takového pozastavení na práva a povinnosti fyzických a právnických osob. Povinnosti dotčeného členského státu vyplývající z této smlouvy jsou pro tento stát v každém případě i nadále závazné. ... (při změně situace lze zrušit QMV)
- 4. Pro účely tohoto článku Rada rozhoduje bez přihlednutí k hlasu zástupce vlády dotčeného členského státu. To, že se osobně přítomní nebo zastoupení členové zdrží hlasování, nebrání přijetí rozhodnutí....
- 5. Pro účely tohoto článku rozhoduje **EP 2/3 většinou odevzdaných hlasů, které musí představovat většinu jeho členů.**

PRECIZACE V NICE?

Vložen nový odstavec:

- 1. Na odůvodněný návrh 1/3 členských států, EP nebo Komise může Rada většinou 4/5 svých členů po obdržení souhlasného stanoviska EP rozhodnout, že **existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší zásady uvedené v čl. 6 odst. 1**, a podat tomuto členskému státu vhodná doporučení. Před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechne Rada daný členský stát a může stejným postupem. **požádat nezávislé osobnosti, aby v přiměřené lhůtě předložily zprávu o situaci v daném členském státě**
- Rada pravidelně přezkoumává, zda důvody, které ji k takovému rozhodnutí vedly, stále trvají.

Předřazení varování před akcí?

ZESTRUČNĚNÍ V LS - 2009?

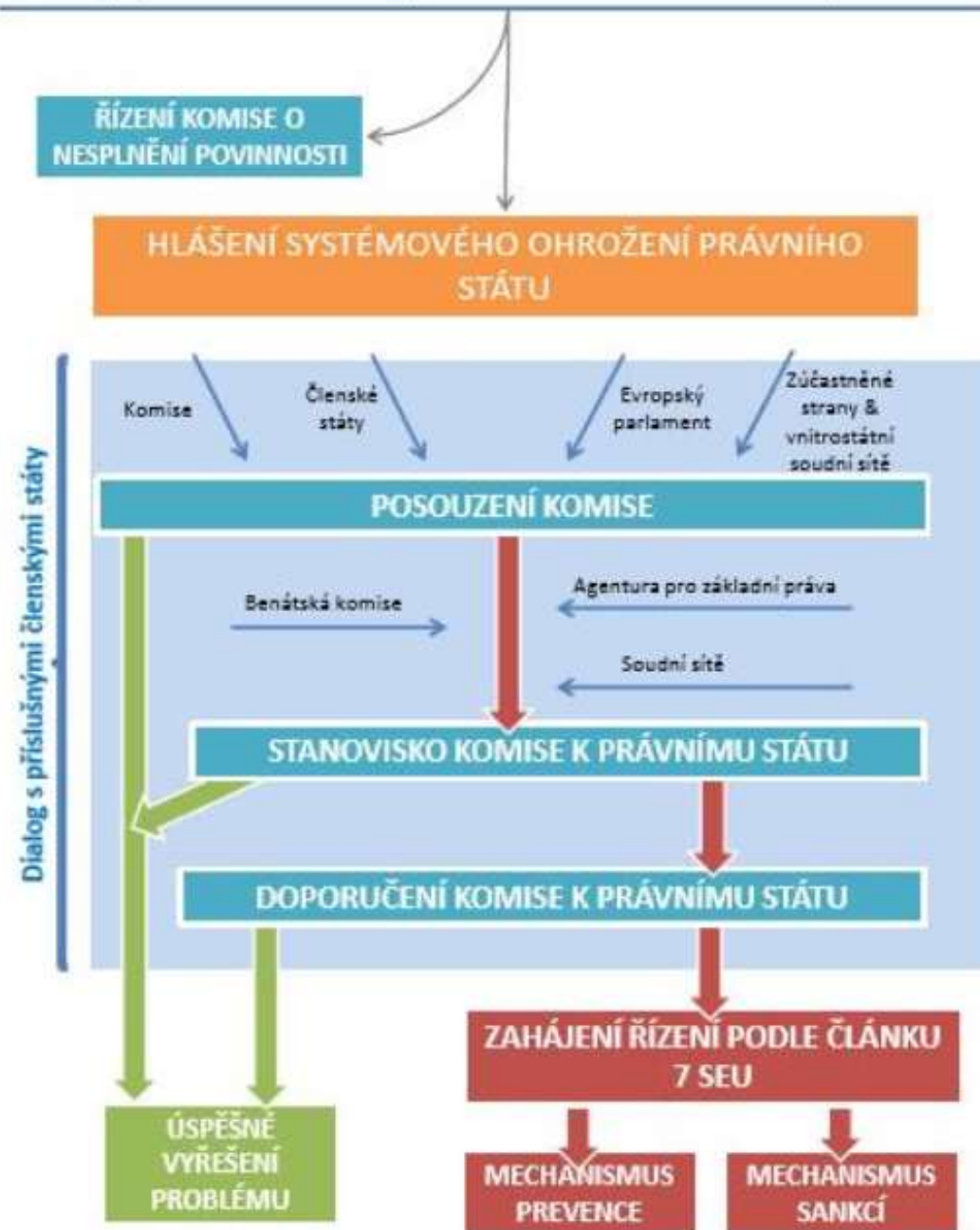
- 1. Na odůvodněný návrh 1/3 členských států, EP nebo Komise může Rada většinou 4/5 svých členů po obdržení souhlasného stanoviska EP rozhodnout, že existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší zásady uvedené v čl. 6 odst. 1, a podat tomuto členskému státu vhodná doporučení. Před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechne Rada daný členský stát a může ~~požádat nezávislé osobnosti, aby v přiměřené lhůtě předložily zprávu o situaci v daném členském státě~~ stejným postupem podat tomuto státu doporučení.
- Rada pravidelně přezkoumává, zda důvody, které ji k takovému rozhodnutí vedly, stále trvají.

Odstraněny osobnosti

POSTUP EU DNES

- **Benátská komise** – od 1990 poradní orgán Rady Evropy (62 členů na 4 roky).
- **Agentura pro základní práva** - poskytuje od 2007 nezávislé poradenství k tvorbě předpisů, např: diskriminace, přístup ke spravedlnosti, rasismus a xenofobie, ochrana údajů práva obětí.

Postup pro ochranu právního státu v Evropské unii

STRUKTUROVANÝ DIALOG EK – OD 2014 „PŘEDČLÁNEK 7?“

1) Komise posoudí, zda existují známky systémového ohrožení právního státu a případně zašle zemi EK tzv. stanovisko k právnímu státu, na které má daná země možnost odpovědět a vést s Komisí dialog.

2) Pokud však v této fázi nedojde k vyřešení situace, pošle EK tzv. doporučení k právnímu státu.

3) Komise sleduje, zda země podniká kroky k nápravě situace. V případě, že ne, může se uchýlit k aktivaci čl. 7 a vyzvat Radu, aby rozhodla, zda v daném státě existuje zřejmé nebezpečí porušení unijních hodnot.

KONCENTRACE NA „PRÁVNÍ STÁT“ V EU

POSTUPNÝ RŮST DŮRAZU NA PRÁVNÍ STÁT

Jedna z priorit komise von der Leyenové (+ eurokomisaře pro spravedlnost Didiera Reynderse a místopředsedkyně Věry Jourová). Ukotveno v politických směrech a pracovním programu EK na žádost EP již z 10/2016 a 2018 (před stávající EK). Centrální pozornost věnována monitoringu a pojmu „právní stát.“

Dle sdělení EK 4/2019

„Právní stát je zakotven v článku 2 SEU jako jedna ze základních hodnot Unie. V právním státu se veškeré veřejné pravomoci vykonávají v mezích stanovených zákonem, v souladu s hodnotami demokracie a základních práv a pod kontrolou nezávislých a nestranných soudů. Právní stát zahrnuje mimo jiné zásadu legality, která předpokládá transparentní, odpovědný, demokratický a pluralistický proces přijímání právních předpisů, zásadu právní jistoty, zákaz svévolného výkonu výkonné moci, účinnou soudní ochranu nezávislými a nestrannými soudy, účinný soudní přezkum včetně dodržování základních práv, oddělení pravomocí a rovnost před zákonem. Tyto zásady byly uznány ESD a ESLP.“

LOGIKA VÝZNAMU DLE EK – SDĚLENÍ 4/2019

Pokud není právní stát řádně chráněn, dochází k poškozování základu Unie spočívajícího v solidaritě, soudržnosti a důvěře.

Negativní dopad na vzájemné uznávání vnitrostátních rozhodnutí, vede k narušení fungování vnitřního trhu jako celku.

Nedostatky v oblasti právního státu mohou mít dopad na hospodářství, dobré fungování podnikatelského prostředí a zdravých veřejných financí.

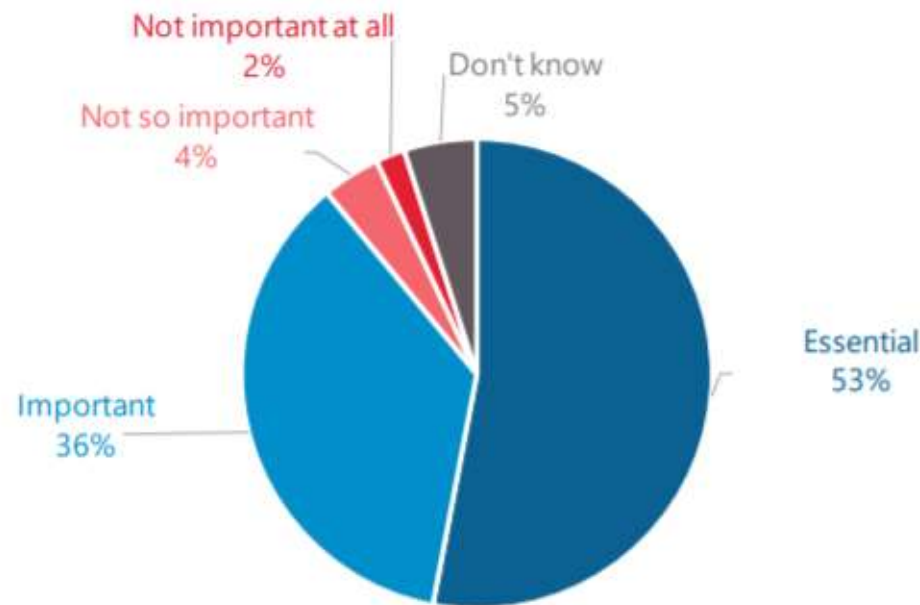

Problém týkající se právního státu v jednom členském státě má dopad na Unii jako celek.

BENCHMARKING PRÁVNÍHO STÁTU OD 2020

- Snaha posílit interinstitucionální spolupráci (EP, EK a Rada) a dialogem dospět k prevenci.
- Vytvoření nového ročního cyklu– mechanismu právního státu – první zpráva 2020.
- Zaměřuje se na čtyři oblasti:
  1. systém soudnictví
  2. protikorupční rámec
  3. pluralitu sdělovacích prostředků
  4. systému brzd a protivah.

Q9.1 How important for you personally are the following points?
All EU Member States respect the core values of the EU, including fundamental rights, the rule of law and democracy
(% - EU)

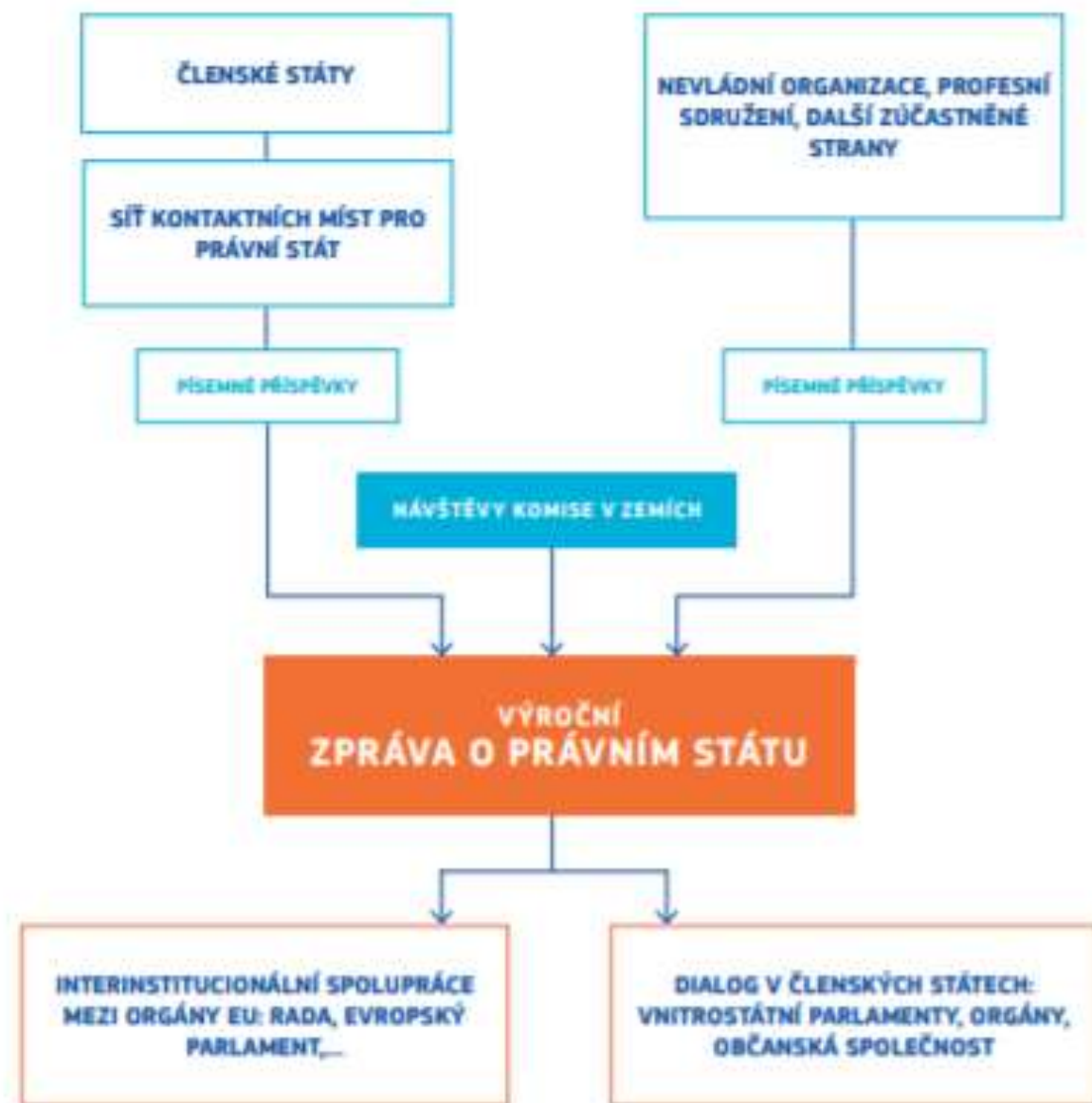

Base: all respondents (N=27,655)

METODIKA

- Vazba na hodnocený stát:
  - 1) síť vnitrostátních kontaktních osob o oblast právního státu
  - 2) požadavky na data
  - 3) návštěva na místě
- Postup: květen – červenec, výstup v září
- Paralela se screeningem kandidátů?

PŘÍKLAD ČR: SETKÁNÍ EK PŘI PŘÍPRAVĚ ZPRÁVY

- Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí
- Syndikát novinářů
- Exekutorská komora
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
- Česká advokátní komora
- Finanční analytický úřad
- Frank Bold – Rekonstrukce státu
- Mezinárodní tiskový institut Česká republika
- Národní centrála proti organizovanému zločinu Policie ČR
- Veřejný ochránce práv
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší správní soud
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Nejvyšší soud
- Nadační fond nezávislé žurnalistiky
- Transparency International Česká republika
- Soudcovská unie + Unie státních zástupců

Komise se na řadě horizontálních jednání setkala rovněž s těmito organizacemi:

- Amnesty International
- Unie pro občanské svobody v Evropě
- Civil Society Europe
- Konference evropských církví
- EuroCommerce
- Evropské středisko pro právní záležitosti neziskového sektoru
- Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků
- Evropské občanské fórum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- evropská pobočka Mezinárodní asociace leseb a gayů
- Mezinárodní výbor právníků
- Mezinárodní federace pro lidská práva
- Mezinárodní tiskový institut
- Platforma pro celoživotní učení
- Právní iniciativa nadace Open Society / Institut evropské politiky nadace Open Society
- Reportéři bez hranic
- Transparency International EU

ROZPOČTOVÁ PODMÍNĚNOST

OCHRANA SKRZE FINANCE: ROZPOČTOVÁ PODMÍNĚNOST

Víceletý finanční rámec 2021–2027 za 1,1 bil. eur + Next Generation EU ve výši 750 mld. Eur byly navázány na dodržování principů právního státu. Na Next Generation EU si EU vypůjčí peníze na světových trzích. Na splácení potřebuje získat nové vlastní příjmy a dluhopisy chce splatit do 2058.

Cílem vyjednat pravidla jako součást nového rozpočtového cyklu, od dne 1. ledna 2021.

Evropská rada 7/2020

A24. Finanční zájmy Unie musí být chráněny v souladu s obecnými zásadami zakotvenými v unijních Smlouvách, a zejména s **hodnotami uvedenými v článku 2 SEU**. Evropská rada zdůrazňuje význam ochrany finančních zájmů Unie.

Poukazuje rovněž na význam dodržování zásad právního státu.

Bude proto zaveden režim podmíněnosti s cílem chránit rozpočet a nástroj Next Generation EU. V této souvislosti Komise navrhne opatření pro případ porušení uvedených zásad, která Rada přijme kvalifikovanou většinou.

Evropská rada se k této otázce urychleně vrátí.

EK je strážcem rozpočtu a také hodnot EU. Zde se opírá o roli strážce rozpočtu - 322 SFEU.

„EP a Rada stanoví řádným legislativním postupem a po konzultaci s Účetním dvorem formou nařízení...“

NAŘÍZENÍ EP A RADY 2020/2092 O OBECNÉM REŽIMU PODMÍNĚNOSTI NA OCHRANU ROZPOČTU UNIE

• Co je porušením právního státu?

- a) ohrožení nezávislosti soudnictví;
- b) nepřijetí preventivních nebo nápravných opatření nebo neuložení sankce v případě svévolných nebo protiprávních rozhodnutí orgánů veřejné moci, a to i donucovacích orgánů, zadržování finančních a lidských zdrojů, které mají vliv na řádné fungování těchto orgánů, nebo nezajištění vyloučení střetu zájmů;
- c) omezování dostupnosti a účinnosti právních prostředků nápravy, mimo jiné prostřednictvím omezujících procesních pravidel a nedostatečného výkonu soudních rozhodnutí nebo omezování účinného vyšetřování, trestního stíhání nebo trestání případů porušování práva.

Jakými aspekty dopadu na finanční zájmy se nařízení zabývá?

- a) řádného fungování orgánů, které plní rozpočet Unie, včetně půjček a jiných nástrojů se zárukou z rozpočtu Unie, především v souvislosti s postupy pro zadávání veřejných zakázek nebo udělování grantů;
- b) řádného fungování orgánů, které provádějí finanční kontrolu, sledování a audit, a řádného fungování účinných a transparentních systémů finančního řízení a odpovědnosti;
- c) řádného fungování orgánů pověřených vyšetřováním a trestním

stíháním v souvislosti s vyšetřováním a stíháním podvodů, včetně daňových podvodů, korupce nebo jiných případů porušení práva Unie týkajícího se plnění rozpočtu Unie nebo ochrany finančních zájmů Unie;

- d) účinného soudního přezkumu jednání nebo opomenutí ze strany orgánů uvedených v písmenech a), b) a c) nezávislými soudy;
- e) předcházení podvodům a jejich trestání, včetně daňových podvodů, korupce nebo jiných případů porušení práva Unie týkajícího se plnění rozpočtu Unie nebo ochrany finančních zájmů Unie a ukládání účinných a odrazujících sankcí příjemcům finančních prostředků vnitrostátními soudy nebo správními orgány;
- f) zpětného získávání neoprávněně vyplacených finančních prostředků;
- g) účinné a včasné spolupráce s OLAFem a v závislosti na zapojení dotčených členských států s EPPO při vyšetřování nebo trestním stíhání v souladu s příslušnými akty Unie a se zásadou loajální spolupráce; a
- h) jiných situací nebo jednání orgánů, které jsou relevantní pro řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo ochranu finančních zájmů Unie.

PLATNOST OD 1. LEDNA 2021

EK zašle státu písemné oznámení, informuje EP a Radu

EP může EK vyzvat k ke strukturovanému dialogu o jejích zjištěních.

Komise zkoumá situaci, stát je v součinnosti. Lhůta k doplňování 1 – 3 měsíce.

Rada reaguje prováděcím rozhodnutím o nápravných opatřeních, projednává změny QMV.

Nejpozději rok od přijetí Rada posoudí situaci a EK může navrhnout zrušení změnu opatření

- Ukotveny lhůty.
- Může vést k přerušení, snížení ukončení, nebo pozastavení plateb členské zemí.
- Musí být bez dopadu na příjemce.

VYMEZENÍ APLIKACE NAŘÍZENÍ

- Nástroje spravuje EK, není blokován jednomyslností, postačuje QMV.
- Pojistka - důvod 26 uvnitř nařízení:
- Postup přijímání a rušení opatření by měl být v souladu se zásadami objektivitu, zákazu diskriminace a rovného zacházení s členskými státy a měl by být prováděn na základě nestranného přístupu založeného na důkazech. **Pokud se ve výjimečných případech dotčený členský stát domnívá, že došlo k závažnému porušení uvedených zásad, může požádat předsedu Evropské rady, aby záležitost předložil na příštím zasedání Evropské rady.** V těchto výjimečných případech by rozhodnutí o opatřeních nemělo být přijato, dokud Evropská rada danou záležitost neprojedná. Tento postup zpravidla netrvá déle než tři měsíce ode dne, kdy Komise předložila svůj návrh Radě.

OCHRANA SUBJEKTŮ: FARMÁŘŮ, ZAMĚSTNANCŮ, FIREM, VEŘEJNÝCH AKTÉRŮ ...

„Pokud rozhodnutí, kterým se opatření přijímají, ...nemá uložení vhodných opatření vliv na povinnosti vládních subjektů uvedených v odst. 1 písm. a) nebo členských států uvedených v odst. 1 písm. b) provádět program nebo využívat fond, kterého se dané opatření týká, a zejména na jejich povinnosti vůči konečným příjemcům nebo příjemcům, včetně povinnosti provést platby podle tohoto nařízení a příslušných odvětvových nebo finančních pravidel.

...Komise poskytuje na internetových stránkách ... informace a pokyny určené konečným příjemcům nebo příjemcům týkající se povinností členských států podle odstavce 2.

...poskytuje Komise pro konečné příjemce nebo příjemce rovněž vhodné nástroje k tomu, aby ji mohli informovat o jakémkoli porušení těchto povinností, které konečné příjemce nebo příjemce podle jejich názoru přímo ovlivňuje. „ (čl. 5 Nařízení)

Finanční opravu přijatou orgány EU musí nést členský stát, který se dopustil porušení, a nesmí ji přenést na příjemce finančních prostředků, kteří se na porušení nepodílejí.

JAKÉ MÁME DOPLŇKOVÉ MOŽNOSTI?

Cyklus evropského semestru: koordinace hosp., fiskální a sociální politiky, zahrnuje boj proti korupci, účinné soudní systémy a reformu veřejné správy

Roční scoreboard EU o soudnictví – zkoumání nezávislosti, kvality a účinnosti vnitrostátních systémů

Mechanismus pro spolupráci a ověřování - přechodné opatření pro Bulharsko a Rumunsko při vstupu.

Útvar na podporu strukturálních reforem Komise: pomoc na žádost v oblastech veřejné správy, soudního systému a boje proti korupci..

ESIF na podporu spravedlnosti a bezpečnosti, posílení veřejné správy a soudnictví.

Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF)

Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) - trestné činy poškozující rozpočet Unie (22 zemí).

ČLEN EU – AKTUÁLNÍ MOŽNOSTI INTERVENCE

SODNÍ SPORY A ROZPOČTOVÁ PODMÍNĚNOST

U ZRODU NAŘÍZENÍ BYLY KOMPROMISY

Nařízení pro další období – řešením blokování rozpočtu ze strany Polska a Maďarska?
Evropská rada 12/2020 potvrdila, že cílem „...je ochrana rozpočtu Unie, který musí být chráněn před jakýmkoli podvodným jednáním, korupcí a střetem zájmů...“ Nutnost nalezení shody.

Podmínky co má být v pokynu EK:

- objektivní, spravedlivé, nestranné, založené na faktech, přičemž se zajistí spravedlivé řízení
- zákaz diskriminace a rovné zacházení s členskými státy
- respekt k subsidiaritě
- využití jen jako poslední možnost (přednost mají jiné předpisy o finanční ochraně)
- zásada přiměřenosti – opatření přiměřená porušení právního státu s přímou průkazností, nestačí konstatovat porušení
- bude předcházet důkladný dialog s dotčeným členským státem
- opatření mechanismu budou přezkoumatelná z podnětu dotčeného členského státu nebo EK
- budou na žádost členského státu diskutovatelná na Evropské radě – snaha o společný postoj

SOUDNÍ GARANCE PŘEZKUMU

Shoda dosažena i výměnou VETA Polska a Maďarska za možnost soudního přezkumu

„s cílem zajistit dodržování těchto zásad hodlá Komise vypracovat a přijmout pokyny týkající se způsobu, jakým bude nařízení uplatňovat, včetně metodiky pro posuzování. Tyto pokyny budou vypracovány v úzké konzultaci s členskými státy. **Bude-li v souvislosti s nařízením podána žaloba na neplatnost, budou pokyny finalizovány po vynesení rozsudku Soudního dvora tak, aby zahrnovaly veškeré relevantní prvky vyplývající z takového rozsudku.** Předsedkyně Komise bude Evropskou radu plně informovat. Dokud nebudou uvedené pokyny finalizovány, Komise nenavrhne opatření podle tohoto nařízení. „ (EC 12/2020)

NAŘÍZENÍ U ESD – ŽALOBA NA NEPLATNOST

- Podání žaloby k ESD 26. března 2021 – Polská republika v. Evropský parlament a Rada Evropské unie a totéž Maďarsko.
- **Maďarsko a Polsko se domáhají zrušení nařízení na základě neexistence nebo nevhodnosti právního základu, neslučitelnosti nařízení s článkem 7 SEU a na základě porušení principu právní jistoty.**
- Postoj generálního advokáta Sánchez-Bordony 2. prosince 2021, a to ve prospěch nového nástroje, navrhl, aby ESD žalobu na neplatnost z maďarské a polské strany zamítl: nařízení je slučitelné s čl. 7 SEU, splňuje minimální požadavky na jasnost, přesnost a předvídatelnost, které vyžaduje právní jistota, a je slučitelné s primárním právem EU na vhodném právním základě.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

JUDIKÁT ESD 16.2. 2022 – MECHANISMUS JE OK

- Na žádost EP zrychlené řízení ESD, rozhodování v plénu. ESD zamítl žaloby podané Maďarskem a Polskem v plném rozsahu.
- Dvůr připomněl, že respektování společných hodnot, na kterých je založena Unie, které tyto státy určily a sdílejí a které definují samotnou identitu Unie coby právního řádu společného těmto státům, mezi něž patří právní stát a solidarita, odůvodňuje vzájemnou důvěru mezi těmito státy a EU musí být Unie schopna, v mezích svých pravomocí, tyto hodnoty hájit. Zdůraznil, že rozpočet Unie je jedním z hlavních nástrojů umožňujících konkretizovat v rámci politik a činností Unie základní zásadu solidarity mezi členskými státy a že uplatňování této zásady spočívá na vzájemné důvěře, kterou mají tyto státy v odpovědné využívání společných prostředků zahrnutých do tohoto rozpočtu.
- **Upřesnil, že respektování těchto hodnot nelze omezovat na povinnost, kterou má kandidátská země za účelem přistoupení k Unii a které se může zprostit po svém přistoupení.**

REAKCE EP NA ESD: USNESENÍ Z 10.3. 2022

„...vítá rozsudky SDEU ze dne 16. 2. 2022, že mechanismus podmíněnosti dodržováním zásad právního státu je v souladu s právem EU vyzývá Komisi, aby okamžitě uplatnila mechanismus podmíněnosti a zaslala písemné oznámení podle čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení, a aby poté přímo informovala EP, protože je „nejvyšší čas, aby Komise začala plnit své povinnosti coby strážkyně Smluv a okamžitě reagovala na pokračující závažné porušování zásad právního státu ...

- zdůrazňuje, že „nečinnost a laxní přístup ve vztahu k oligarchickým strukturám ... oslabují celou EU...aby peníze daňových poplatníků nikdy nekončily v kapsách těch, kteří oslabují společné hodnoty EU
- vyjadřuje politování nad tím, že se Radě nedaří dosáhnout smysluplného pokroku při prosazování hodnot Unie v rámci probíhajících postupů podle článku 7... naléhavě vyzývá francouzské předsednictví, aby splnilo svůj závazek vůči „humánní Evropě“ a aby rozhodně přispělo k posílení právního státu.
- zdůrazňuje, že tento mechanismus podmíněnosti by měl být uplatňován jak na rozpočet Unie, tak na nástroj Next Generation EU...”

V MEZIDOBÍ ŽALOBA EP V. EK (VĚC C-657/21)

Žalobce 29. října 2021 navrhuje, aby Soudní dvůr:

- určil, že EK tím, že nezajistila úplné a okamžité uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie (1) ode dne 1. ledna 2021, kdy se toto nařízení stalo použitelným, porušila Smlouvy;
- podpůrně, aby zrušil protiprávní odmítnutí Komise zajistit úplné a okamžité uplatňování nařízení 2020/2092 ode dne, kdy se toto nařízení stalo použitelným;
- uložit Komisi náhradu nákladů řízení

Argumenty:

- 1) Nemůže čekat až na Soudní výrok v žalobě Polska a Maďarska
- 2) Nejedná nezávisle a
- 3) Nejedná v rámci loajální spolupráce.

Učinil to protože žádal v roce 2021 pravý opak a EK reagovala neuspokojivě. Nyní ve fázi písemné části řízení.

ČLENSKÝ STÁT NESPOLUPRACUJE?

Polsko se odmítá řídit předběžným nařízením SD EU, za což si vysloužilo sankce (Sankce za nezrušení disciplinární komory soudců, podobně Turow).

V 10/2021 Ústavní soud Polska rozhodl, že články 1+ 2 a 19 SEU jsou částečně v rozporu s tamní ústavou. Článek 19 se týká role a pravomocí SD EU.

„Rozhodnutí ÚS PR ze dne 7. října potvrdilo hierarchii pramenů práva v Polsku a EU. Národní ústavy členských států EU jsou v této hierarchii vždy na prvním místě. Unijní smlouvy, jako akty mezinárodního práva, mají přednost před vnitrostátním zákonným právem, ale nemohou mít přednost před domácí ústavou.“

TZ MZV PR 9.10. 2021

Mechanismus, který spojuje vyplácení evropských dotací s ochranou právního státu, ohrožuje dle polského ministra spravedlnosti ze strany Solidární Polsko polskou suverenitu. „Polsko nemůže předat svou moc nad soudnictvím EU výměnou za peníze, které by mělo dostávat na základě smluv a svého členství v EU“

REKAPITULACE VÝVOJE OCHRANY PRÁVNÍHO STÁTU V EU

